

Pr Pille Ilves
Eesti Patsientide Esindusühing
Pille@epey.ee

Teie 17.01.2012

Meie 02.2012 nr 15.1-1/328

Vastus pöördumisele

Lugupeetud proua Ilves

Täname Teid pöördumise ja ettepanekute eest. Mõistame Teie muret seoses omasteholdajate suure hoolduskoormusega.

Eesti hoolekande korraldamise olulisteks põhimõteteks on isiku vastutus enda ja oma perekonnaliikmete eest ning abi andmise kohustus, kui isiku ja perekonna võimalused toimetulekuks ei ole piisavad.

Hooldusega seotud inimeste hoolduskoormuse leevendamiseks pakutakse erinevaid sotsiaalteenuseid ja hooldajatoetust. Kohaliku omavalitsuse pakutavad hoolekandeteenused on näiteks isikliku abistaja, tugiisiku-, invatranspordi-, elukoha kohandamise, turvakodu-, varjupaiga-, sotsiaaleluaseme-, perekonnas hooldamise, sotsiaalnõustamis-, hooldusabi- ja koduteenus. Puudega laste hooldajatel on võimalik kasutada riigi rahastatavat lapsehoiuteenust kuni 371 eurot aastas ja hooldusravi, mille saamise kohta informeerib perekonda lapse arst.

Igal aastal on Sotsiaalministeerium toetanud puudega laste vaba aja ja koolivaheaegade sisustamise projekte, mis on esitatud Hasartmängumaksu Nõukogule ning mille eesmärk on olnud lapsevanemate töötamise toetamine.

Puhkuse võimaldamiseks või hooldaja haigestumise ajaks on hooldajal võimalik hooldatav ajutiselt hoolekandetasutusse paigutada. Sotsiaalhoolekandeseaduse § 45 lõige 1 sätestab teenuse eest tasu võtmise tingimused. Kui hooldatav on psüühikahäirega ning tal on õigus saada erihoolekandeteenuseid, siis pereliikmetel teenuse eest tasumise kohustust ei ole, kuid kogukonnas elamise teenuse ja ööpäevaringse erihooldusteenuse korral peab isik tasuma toitlustamise ja majutusega seotud kulude eest. Kui hooldatava tervislik seisund perearsti või eriarsti hinnangul vajab õendushooldusteenust, on võimalik hooldatav paigutada hooldusravihaiglasse arsti saatekirja alusel. Haigekassa võtab üle tasu maksmise kohustuse kuni 60 päeva eest.

Hooldajatoetuse saajale on tagatud sotsiaalsed garantiid Sotsiaalmaksuseaduse § 6 lõike 1¹ punkti 1 alusel, mis sätestab, et vald või linn maksab sotsiaalmaksu hooldajatoetuse saaja eest.

Koduteenuse ja hooldusteenuste süsteemi korrastamiseks on Sotsiaalministeeriumis valminud teenuste juhised, mis on loodud eesmärgiga ühtlustada teenuse kvaliteeti.

Koduteenuseid kasutab Eestis ca 5500–6000 klienti ning koduhooldustöötajaid oli 2010. aastal 670. Koduhooldajaks saab õppida kaheksas kutseharidusasutuses, kus on kokku umbes 200 õppekohta. Tervise Arengu Instituut on lisaks kutseharidussüsteemile koolitanud koduhooldajaks 48 osalejat.

Rehabilitatsiooniteenuse raames osutatakse riiklikult rahastatavaid rehabilitatsiooniteenuseid. Parima tulemuse saavutamiseks on vajalik teha koostööd erinevate sotsiaalvõrgustikega, sh kohaliku omavalitsusega, et osutada näiteks elukoha kohandamise teenust, tugiisikuteenust, isikliku abistaja teenust või hooldusteenust. Rehabilitatsiooniplaanis soovitud toetavate teenuste kaardistamisel on kohalikul omavalitsusel võimalik planeerida oma piirkonna puuetega inimestele suunatud sotsiaalvaldkonna eelarvet, et edaspidi vastavaid teenuseid osutada.

Rehabilitatsiooniplaani koostamise ajal antakse hinnang isiku tegevusvõimele, kõrvalabi, juhendamise või järelevalve vajadusele ning tuuakse ära isiku iseseisvaks toimetulekuks ja sotsiaalseks lõimumiseks vajalikud tegevused. Saadud hinnangu alusel selgitatakse välja rehabilitatsiooniteenuse vajadus ning planeeritakse vajalikud tegevused. Plaani koostamise raames hinnatakse ka lapsehoiuteenuse vajadust, mis selgub puudega lapse vanema toimetuleku hindamisel. Täisealise isiku hooldamisvajadust rehabilitatsiooniteenuse raames ei hinnata, sest kodust keskkonda arvestades saavad ja peavad hooldusvajadust hindama kohaliku omavalitsuse sotsiaalvaldkonna spetsialistid. Hooldusvajaduse hindamiseks on välja töötatud hindamisinstrumendid ning kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötajad on saanud asjakohase koolituse. Rehabilitatsiooniplaani koostamise raames hooldusvajaduse hindamine tooks kaasa täiendavat ajalist ja ressurside kulu, mis omakorda vähendaks rehabilitatsiooniteenuse eelarve mahtu. Hooldusvajaduse hindamist on võimalik tellida vastava ettevalmistusega geriaatriliselt meeskonnalt.

Sotsiaalministeerium ja Hasartmängumaksu Nõukogu on toetanud mitmeid hooldusega seonduvaid projekte. Samuti rahastatakse Euroopa Sotsiaalfondi rahadest projekte, mille eesmärk on hooldusteenuste, lapsehoiuteenuse või tugiisikuteenuse pakkumine inimestele, kes ei ole saanud varem hooldamise tõttu tööle käia.

Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määrusega „Tööhõiveprogramm 2012–2013“ on laiendatud tööturuteenuste liike, saamise tingimusi jms. Määrusega on ette nähtud abi andmine tööle asumisel ka neile inimestele, kes hooldavad eakat või puudega isikut. Määruse §-s 12 sätestatud individuaalne töölerakendamine on isiku töölesaamise toetamine juhendamise ja muude tugitegevuste vormis eesmärgiga aidata tööle isik, kelle töölesaamine on raskendatud muu hulgas hoolduskohustuse tõttu. Tugitegevusteks on tööotsingute motiveerimine ja toetamine, sobiva töö otsimine, abistamine tööandjaga suhtlemisel, juhendamine töökohal. Individuaalseid vajadusi hindab töötukassa juhtumikorraldaja, kaasates vajadusel ka teisi spetsialiste. Töö otsimiseks ja töölesaamiseks vajalikke tugitegevusi kavandab ja osutab tugiisik, kaasates vajaduse korral kohalikku omavalitsust või teisi teenusepakkujaid ning võimalusel ka kliendi lähedasi. Töötule võib hüvitada tööturuteenusel osalemise ja tööleasumisega seotud lisakulud, eelkõige hooldusteenuse kulu. Kui töötu leiab hooldusteenuse osutaja, hüvitab töötukassa talle hooldusteenuse kulu tööturuteenusel osalemise ajal ja/või esimesel kolmel töökuul kuni 16 eurot päevas ühe hooldatava kohta. Kui hooldusteenuse kulu sisaldab kohatasu, hüvitatakse hooldusteenuse kulu kuni 352 eurot kuus ühe hooldatava kohta sõltumata tööturuteenusel osaletud või töötatud päevade arvust. Hooldatava erivajaduste korral võib hooldusteenuse kulu hüvitada suuremas ulatuses (kui tegemist on raske vaimse puude või psüühikahäiretega või komplekspuuetega inimeste hooldusega). Kulu hüvitatakse kuludokumentide alusel. Eesti Töötukassa ei hüvita hooldusteenuse kulu, kui selle hüvitab isikule kohaliku omavalitsuse üksus. Hooldusteenuse kulu hüvitatakse reeglina juhtumikorralduslikul põhimõttel, mis tähendab, et Eesti Töötukassa arutab esmalt kohaliku omavalitsusega läbi, millised on kohaliku omavalitsuse võimalused konkreetset töötut hoolduskohustuse täitmisel aidata. Praktikas on hooldusteenuse ajutise hüvitamise järel inimene olnud hiljem ise võimeline oma palgast hooldusteenuse eest tasuma või on selle aja jooksul omavalitsus leidnud võimaluse lapsehoiu või hoolduse tagamiseks.

Euroopa Sotsiaalfondi kaudu on näiteks MTÜ Eesti Omastehooldus alustanud projektiga, mille käigus luuakse asendushooldajate süsteem.

Tartu Vaimse Tervise Hooldekeskuse projekti PEHIT (psüühilise erivajadusega ning hoolduskoormusega isikute kompleksne aktiveerimine) meeskond on välja töötanud hoolduskoormusega isikute teenuste osutamise kontseptsiooni, mille eesmärk on eakate ja puudega isikute hooldajate tööturule toomisele ning seal püsimisele suunatud kompleksne motiveerimine ja informeerimine riigi ja kohalike omavalitsuste pakutavatest võimalustest kombineerituna psühholoogilise ja sotsiaalse nõustamise ning transporditeenusega.

Hasartmängumaksu Nõukogu on toetanud Tallinna Ülikooli sotsiaaltöö instituuti uuringut, mille raames selgitatakse välja hooldajate seadmise ja toetuse maksmise kord ning kirjeldatakse omastehoolduse häid praktikaid Eestis. Lisaks töötatakse omastehooldajatele välja koolitusmoodulid, kuna uuringud on näidanud, et äsja omastehooldusega alustanud inimesed vajavad teadmisi ja oskusi, et koduses olukorras toime tulla. Uuringu tulemused on avaldamiseks valmis 2013. aasta I poolaastal.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Hanno Pevkur
Minister

Reeli Sirotkina 626 9322
reeli.sirotkina@sm.ee